

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çocuk adalet sisteminde yargılama süreçlerinden infaz uygulamalarına kadar uzanan yapısal sorunların, çocuklara özgü, bireyselleştirilmiş ve onarıcı bir adalet sisteminin oluşturulması için gerekli yasal ve idari önlemlerin tespiti amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

Turan Taşkın ÖZER
İstanbul Milletvekili

Taşkın
Gamze TAFCİER

Ankara Mr.

Bell Bell

Bilal Bilici
Adana Mr.

Aliye Çakar
Antalya Mr.

Umut
İzmir Mr.
Umut Öttele

Suat TAŞKIN
Dinli Mr.

Özgür Özkan
Kocaeli Mr.

Deniz Yarıyılmaz
Zonguldak Mr.

Coram Mr

Mehmet Zengin

M. Zengin

Sevdi TOKUN
Ordu Mr.

Sevdi

Süleyman Balbül
Aydın Mr.

B. Balbül

Suat Özağaçlar
İstanbul Mr.

Suat

Orhan Sener
Adana Mr.

Orhan

İbrahim ARIKAN
Bakır Mr

İbrahim

Ayhan

Adana

Gerekçe;

Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre, çocuklara yönelik katı ve cezalandırıcı yaklaşımların çocuk adaletinin ruhuyla bağdaşmadığını vurgulamaktadır. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, bir çocuğun ceza yargılamasına maruz kalmasının dahi zarar verici olabileceğini; bunun çocuğun toplumsal sorumluluklarını yerine getirme kapasitesini olumsuz etkileyebileceğini ifade etmektedir.

Ancak mevcut veriler, Türkiye'de çocuk adalet sisteminin hem yargılama aşamasında hem de infaz süreçlerinde ciddi sorunlar bulunduğunu göstermektedir.

Ekim 2025'te Adalet Bakanı tarafından yapılan açıklamaya göre ülkemizde toplam 388 adliye binası bulunmaktadır. Buna karşın ülke genelindeki çocuk mahkemesi sayısı yalnızca 85'tir. Dahası, sadece 46 ilin merkezinde çocuk mahkemesi bulunmaktadır. Bu durum, çocukların önemli bir bölümünün çocuklara özgü uzmanlaşmış mahkemeler yerine genel ceza yargılamasına tabi tutulduğunu göstermektedir.

2025 yılında açılan soruşturmalarda 186.256 suça sürüklenen çocuk hakkında işlem yapılmış; bu çocuklardan 9.905'i, yani yaklaşık yüzde 5'i, sulh ceza hakimliklerince tutuklanmıştır. Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocuklar hakkında verilen karar türlerine bakıldığında ise; yüzde 36,3 oranında mahkumiyet kararı verildiği görülmektedir.

Çocuk adalet sistemindeki sorunlar yalnızca yargılama aşamasıyla sınırlı değildir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre ülkemizde 9 çocuk ve gençlik ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Toplam kapasite 2.736 kişi olmasına karşın, bu kurumlarda bulunan çocuk hükümlü ve tutuklu sayısı 3.473'tür.

Mevcut sistemde tutuklu çocuklar kapalı ceza infaz kurumlarında kalırken, hükümlü çocuklar eğitimevlerine gönderilmektedir. Bu kurumlardan yararlanan çocuk sayısı yalnızca 435'tir.

Öte yandan kız çocukları için kurum sayısının son derece sınırlı olması da önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Örneğin hükümlü bir kız çocuğunun Artvin'den İzmir'e gönderilmesi, aile görüşme hakkının fiilen ortadan kalkmasına yol açmakta ve rehabilitasyon süreçlerini zayıflatmaktadır. Benzer şekilde tutuklu çocukların bulundukları illerden farklı şehirlere gönderilmeleri, çocukların yalnızca ailelerinden değil, mahkemelerinden ve avukatlarından da uzak kalmalarına neden olmaktadır.

Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı araştırmalarında, ceza infaz kurumlarında görev yapan ruh sağlığı uzmanı, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı sayısının yetersiz olduğu; yaklaşık 40 çocuğa bir uzman düştüğü ifade edilmektedir.

Yine aynı vakfın çocuklarla yaptığı birebir görüşmelerde, çocukların daha önce bulundukları suç türlerini cezaevinde öğrendiklerini dile getirdikleri tespit edilmiştir. Çocuklar cezaevine girdiklerinde her suç türünü bilen kişilerle tanıştıklarını; yeterli rehberlik ve destek alamadıklarını; tahliye olduktan sonra aynı çevreye dönmek zorunda kaldıklarını

imkansızlıklar nedeniyle tekrar suça yöneldiklerini ifade etmektedir. Bu durum, cezaevi ortamının rehabilitasyon alanı olmak yerine suç öğrenme alanına dönüştüğünü göstermektedir.

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye’de çocuk adalet sisteminin hem yargılama süreçlerinde hem de infaz ve ıslah aşamalarında çocuk hakları sözleşmesinin öngördüğü bireyselleştirilmiş, koruyucu ve onarıcı yaklaşımı yeterince hayata geçiremediği; mevcut yapının çocukları topluma kazandırmak yerine yeniden suç döngüsüne itebildiği anlaşılmaktadır.

Bu nedenlerle; çocuk adalet sisteminde yargılama süreçlerinden infaz uygulamalarına kadar uzanan yapısal sorunların, çocuklara özgü, bireyselleştirilmiş ve onarıcı bir adalet sisteminin oluşturulması için gerekli yasal ve idari önlemlerin tespiti amacıyla TBMM bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurulması zorunluluk haline gelmiştir.

OLUŞTURULUŞ
T.C. YENİ PARTİ

OLUŞTURULUŞ
T.C. YENİ PARTİ

OLUŞTURULUŞ
T.C. YENİ PARTİ

5 1...Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]